

Examen VMBO-BB

2009

tijdvak 1
dinsdag 2 juni
13.30 - 15.00

economie CSE BB

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

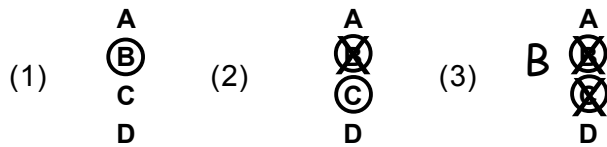
Dit examen bestaat uit 38 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 40 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

De marketing van een fietsenmaker

Frits Dekkers is een paar jaar geleden een fietsenzaak begonnen in Winterswijk. Marketing is voor een bedrijf erg belangrijk. Frits is er dan ook zeer bewust mee bezig. Hieronder staan enkele vragen over marketing.

- 1p 1 Om meer klanten te krijgen, heeft Frits een folder laten maken. Daarin staat een plattegrond waarop zijn bedrijf wordt aangegeven. Welke P van de marketingmix gebruikt Frits hier in zijn folder?
- A prijsbeleid
 - B productbeleid
 - C promotiebeleid

1p 2 Van de Gazelle fietsenfabriek heeft Frits de volgende poster gekregen:

Frits heeft deze poster in zijn winkel opgehangen.
Van welk soort reclame is hier sprake?

- A commerciële reclame
- B ideële reclame
- C informatieve reclame

2p 3 De afzet van fietsen blijkt de laatste jaren flink te stijgen.
→ Door welke oorzaak/oorzaken kan de afzet van fietsen stijgen?
Zet bij elke oorzaak een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
stijging van de aankoop prijs van auto's		
stijging van de benzineprijs		
stijging van de bevolkingsomvang		
stijging van het aantal fietspaden		

1p 4 Frits verkoopt geen fietsaccessoires zoals lampjes, banden, regenkleding enzovoort.
De buurman van Frits zegt: "Ik vind het dom dat Frits geen fietsaccessoires verkoopt."

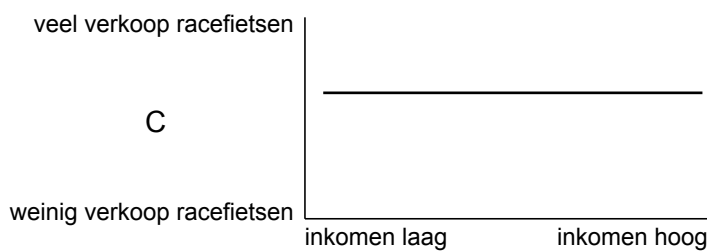
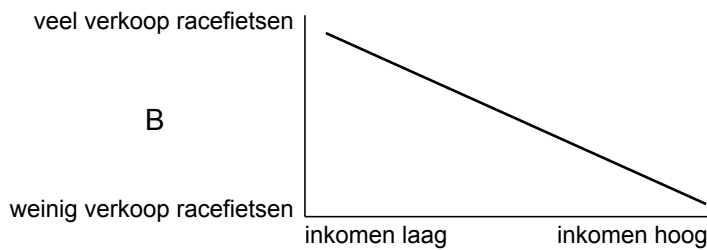
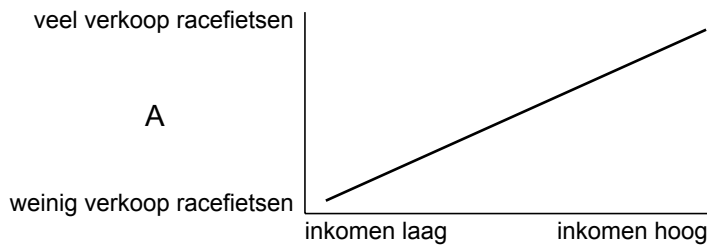
Welk argument is een juiste verklaring voor de mening van de buurman?

- A Door fietsaccessoires beconcurrereer je jezelf.
- B Door fietsaccessoires krijg je meer omzet.
- C Door fietsaccessoires verkoop je meer fietsen.
- D Door fietsaccessoires verkoop je minder fietsen.

1p 5 Geef van de volgende stellingen aan of deze juist zijn of onjuist.
Zet bij elke stelling een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
Reclame wordt alleen gemaakt voor luxe goederen.		
Reclame is een onderdeel van de marketingmix.		

- 1p 6 Frits heeft gemerkt dat er een verband bestaat tussen de hoogte van het inkomen en de verkoop van racefietsen. Welke van de onderstaande grafieken is in een rijk land als Nederland van toepassing op de verkoop van racefietsen?

- A grafiek A
- B grafiek B
- C grafiek C

- 1p 7 Frits verkoopt alleen Nederlandse merkfietsen. Het gaat goed met de fietsenwinkel van Frits. Toch maakt hij zich voor de langere termijn enige zorgen. Dat komt voornamelijk door de toenemende buitenlandse concurrentie. Daardoor komen er goedkopere fietsen op de markt. Frits wil met promotiebeleid de concurrentie bestrijden.
- Leg uit hoe Frits met promotiebeleid de concurrentie kan bestrijden.

.....

.....

.....

Fair trade

Fair Trade Original is importeur van producten uit Afrika, Azië en Latijns-Amerika.

Het assortiment bestaat uit meer dan 200 levensmiddelen en ruim 1.500 artikelen voor woninginrichting en mode.

1p **8** Veel landen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika zijn ontwikkelingslanden.

Hieronder staan drie (mogelijke) kenmerken.

1 geen geld voor investeringen

2 weinig scholing

3 slechte infrastructuur

Wat zijn kenmerken van economische onderontwikkeling?

A alleen 1 en 2

B alleen 1 en 3

C alleen 2 en 3

D zowel 1, 2 als 3

1p **9** 'Fair Trade' staat voor eerlijke handel.

Fair Trade is een manier van zaken doen met de mensen uit ontwikkelingslanden. Deze mensen krijgen dan een redelijke prijs voor hun producten. Hierdoor zijn zij in staat een beter bestaan op te bouwen.

Nederland kan de mensen in ontwikkelingslanden helpen. Hieronder staan drie stellingen over de manier waarop je als inwoner van Nederland kan helpen.

→ Welke van deze stellingen is/zijn juist? Zet bij elke stelling een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
Je kunt de ontwikkelingslanden helpen door Fair Trade-producten in de supermarkt te kopen.		
Je kunt familie en kennissen erop wijzen dat ze Fair Trade-producten kunnen kopen.		
Je kunt een eigen bedrijf starten om producten uit de ontwikkelingslanden te importeren.		

- 1p **10** De consument denkt vaak dat Fair Trade-producten erg duur zijn. De Fair Trade-rijst kost per pak van 400 gram € 1,59. Dezelfde rijst van een gewoon merk kost € 1,39. Hoeveel procent is de Fair Trade-rijst duurder dan de gewone rijst?
- A 12,6%
 - B 14,4%
 - C 87,2%
 - D 114,4%

- 1p **11** Het verschil in welvaart tussen arme en rijke landen is erg groot. Gerard en Gordon zijn in gesprek over de (mogelijke) oorzaken van dit welvaartsverschil:

Gerard

Dat komt door de invoerrechten die rijke landen heffen op de producten uit arme landen.

Gordon

Dat komt doordat er in arme landen vaak een slechte infrastructuur is.

Wie heeft gelijk?

- A Alleen Gerard heeft gelijk.
 - B Alleen Gordon heeft gelijk.
 - C Beiden hebben gelijk.
 - D Geen van beiden heeft gelijk.
- 2p **12** Sommige ontwikkelingslanden willen geen ontwikkelingshulp, maar meer mogelijkheden om handel te drijven. De slogan die zij vaak gebruiken is: 'No Aid but Trade' (Geen hulp maar handel). → Vul in de volgende zinnen 3 van de 4 woorden in, waardoor een juiste bewering ontstaat.
- dalen
 - geld
 - producten
 - stijgen
- Door handel ontvangen ontwikkelingslanden (1).....
- van de rijke landen voor hun (2)..... Hiermee kunnen
- zij voor zichzelf zorgen en zal hun welvaart (3)

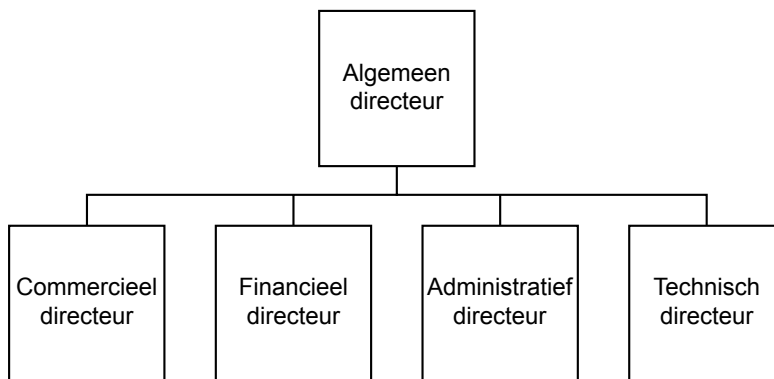
- 1p **13** Fair Trade-producten zijn meestal duurder, maar hierdoor krijgen de producenten wel een redelijke prijs.
→ Wat zou jij doen: Fair Trade-producten kopen of andere producten kopen?

Ik kies voor

want

Een mini-onderneming

Vijf mbo-studenten hebben als opdracht voor hun opleiding het starten van een mini-onderneming. De doelstelling van dit project is 'leren door te doen'. De vijf studenten, Peter, Annette, Nathalie, Marjolein en Johan starten het bedrijf 'De onderzetter'. Het bedrijf zal zich bezighouden met het maken en verkopen van onderzetter met de logo's van bedrijven.
De vijf studenten hebben in de mini-onderneming elk een eigen functie of taak.

- 1p **14** Elke student heeft in het bedrijf een eigen taak. Dit kan beter aansluiten op zijn of haar opleiding.
→ Noem een ander voordeel van arbeidsverdeling.

.....

- 1p **15** Annette gaat zich bezighouden met de verkoop van de onderzetter. Zij zal hiervoor bedrijven gaan benaderen.
Wat is de functie van Annette?
A administratief directeur
B commercieel directeur
C financieel directeur

- 1p **16** In één van de vergaderingen bespreken de studenten/directieleden de wijze van produceren. Er wordt besproken hoe er meer onderzetter per persoon per maand gemaakt kunnen worden. Nu snijdt elk personeelslid met de hand een onderzetter uit (dit duurt 4 minuten). Het uitsnijden kan ook gebeuren met een snijmachine, waarmee het uitsnijden van een onderzetter 1 minuut duurt.

Peter stelt voor:

Laten we een snijmachine aanschaffen.

Nathalie stelt voor:

Laten we een extra personeelslid aannemen, dat hetzelfde doet als de overige personeelsleden.

Met welk voorstel worden er meer onderzetter per persoon geproduceerd?

- A met beide voorstellen
 - B met geen van beide voorstellen
 - C met het voorstel van Nathalie
 - D met het voorstel van Peter
- 1p **17** Voor het berekenen van de nettowinst maakt de financieel directeur een werkblad in het computerprogramma Excel.

	A	B
1	afzet	
2	verkoopprijs	
3	omzet	
4	inkoopwaarde	
5	brutowinst	
6	kosten	
7	nettowinst	

In kolom B kunnen formules worden ingevoerd.

Welke formule moet in cel B7 worden gezet om de nettowinst te berekenen?

- A afzet - verkoopprijs - inkoopwaarde - kosten
- B afzet - verkoopprijs - inkoopwaarde + kosten
- C afzet x verkoopprijs - inkoopwaarde - kosten
- D afzet x verkoopprijs - inkoopwaarde + kosten

- 1p **18** De algemeen directeur wil weten hoeveel de brutowinst per onderzetter bedraagt.
 Stel dat de inkoopprijs € 4,00 bedraagt en de brutowinst bedraagt 30% van de inkoopprijs.
 → Vul het volgende schema in.

$$\text{Brutowinst} = \frac{\text{€ } 4,00 \times \dots\dots}{100} = \text{€ } \dots\dots\dots$$

- 1p **19** Uiteindelijk wordt een onderzetter verkocht voor € 5,95 inclusief 19% btw. “Nou, dat is een mooi bedrag dat we per onderzetter ontvangen”, zegt de algemeen directeur.
 “Ja, maar dat is niet allemaal voor ons, wij houden er maar een deel van over”, zegt de financieel directeur.
 → Hoeveel bedraagt de prijs exclusief btw? Geef je berekening.
 Je kunt voor je berekening gebruikmaken van onderstaand schema.

verkoopprijs inclusief btw	119%
- btw	<u>19%</u>
verkoopprijs exclusief btw	100%

.....

- 1p **20** Een producent van onderzetters belt boos de directeur van de school van de mini-ondernemers:

Ik wil dat u de studenten laat stoppen met het produceren van de onderzetters. Dit is oneerlijke concurrentie!

→ Ben je het eens met deze producent? Leg je antwoord uit.

.....

De bloemetjes buiten zetten

'De Schone Tulp' is de tulpenkwekerij van Jan van Buren. Zijn kwekerij staat in Nederland.

Jan leest het volgende artikeltje in de krant:

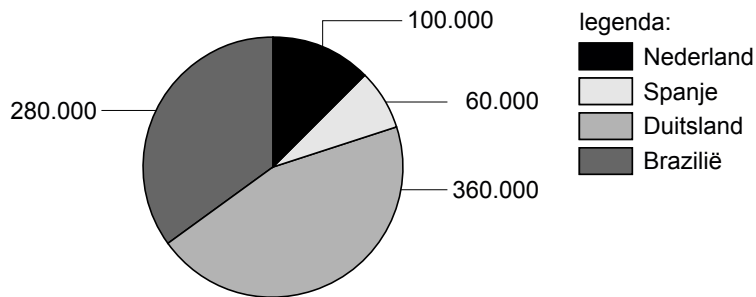
Het kabinet stelde een grens aan het aantal EU-werknemers van buiten Nederland. Na de uitbreiding van de Europese Unie op 1 mei 2004 mochten er in Nederland 20.000 worden toegelaten. Een jaar later mochten het er niet meer zijn dan 22.000.

- 1p **21** De minister van Economische Zaken is bang dat Nederland overspoeld zal worden door onder andere veel Poolse werkzoekenden.
→ Welke economische reden kunnen Poolse werkzoekenden hebben om naar Nederland te komen?
.....
- 1p **22** Wat gebeurt er als er veel Polen naar Nederland komen om werk te zoeken?
A De vraag naar arbeid in Nederland neemt af.
B De vraag naar arbeid in Nederland neemt toe.
C Het aanbod van arbeid in Nederland neemt af.
D Het aanbod van arbeid in Nederland neemt toe.
- 1p **23** Het kabinet wilde de toestroom van werknemers uit de nieuwe EU-landen beperken. Daarom moesten deze werknemers ook na 1 mei 2004 een werkvergunning aanvragen om in Nederland te mogen werken. Met deze werkvergunning hield Nederland zich niet aan een Europese afspraak. Welke Europese afspraak is dat?
A vrij verkeer van goederen
B vrij verkeer van kapitaal
C vrij verkeer van personen

Jan produceert en verkoopt inmiddels in verschillende landen. Hij heeft van 'De schone Tulp' een aantal gegevens verzameld.

Hieronder zie je de omzet per land waar hij tulpen verkoopt in 2008:

Omzet in €

- 1p **24** Hoeveel procent van de totale omzet in 2008 werd in Brazilië verkocht?
- A 22,2%
 - B 28,6%
 - C 35,0%
 - D 45,0%

- 1p **25** Jan heeft een deel van zijn productie van Nederland naar Brazilië verhuisd. Hieronder staat een aantal gevolgen daarvan voor Brazilië.

- 1) De vraag naar goederen en diensten in Brazilië stijgt.
- 2) De koopkracht van de inwoners van Brazilië stijgt.
- 3) Het inkomen van de inwoners van Brazilië stijgt.

In welke van de onderstaande regels staat een logische redenering?

- A De vraag naar arbeid in Brazilië stijgt. → 2 → 1 → 3 → De productie van andere goederen in Brazilië stijgt.
- B De vraag naar arbeid in Brazilië stijgt. → 2 → 3 → 1 → De productie van andere goederen in Brazilië stijgt.
- C De vraag naar arbeid in Brazilië stijgt. → 3 → 1 → 2 → De productie van andere goederen in Brazilië stijgt.
- D De vraag naar arbeid in Brazilië stijgt. → 3 → 2 → 1 → De productie van andere goederen in Brazilië stijgt.

- 1p **26** In 2008 produceert Jan 20% van zijn tulpen in Brazilië.
 → Welke gevolgen heeft de verhuizing van de productie van tulpen van Nederland naar Brazilië voor de werkgelegenheid?
 Zet bij elke stelling een kruisje in de juiste kolom.

	daalt	stijgt
De werkgelegenheid in Nederland		
De werkgelegenheid in Brazilië		

De nieuwjaarspeech

Op 5 januari houdt de algemeen directeur van fietsenfabriek 'Bikybike' zijn nieuwjaarspeech:

“Beste collega's, zoals elk jaar kijken we bij aanvang van het nieuwe jaar terug op het afgelopen jaar. Het afgelopen jaar is goed verlopen. Het verkochte aantal kinderfietsen is fors gestegen.

De verkoop van de racefietsen is licht gestegen. En ook van de modellen die komend jaar vervangen zullen worden, zijn er nog meer verkocht dan was verwacht.

Kortom we kunnen met trots zeggen dat de ...(1)... is toegenomen!”

- 1p **27** Wat moet op plaats (1) in bovenstaande tekst worden ingevuld?
- A afzet
 - B omzet
 - C winst
- 1p **28** De algemeen directeur gaat verder:
“De overheid is misschien van plan de btw van 19% naar 20% te verhogen. In onze reclame zeiden wij meteen: Wij gaan onze fietsen dan niet duurder maken.” De prijs van een fiets is nu inclusief btw € 1.190.
Wat zou de prijs van de fiets worden als de btw-verhoging wel werd doorberekend?
- A € 1.191,00
 - B € 1.200,00
 - C € 1.201,90
 - D € 1.428,00
- 1p **29** De algemeen directeur vervolgt:
“Stel dat de btw stijgt en we verhogen de consumentenprijs niet. Om de winst per fiets op peil te houden, moeten we dan ...(1)...”
Wat moet op plaats (1) worden ingevuld?
- A de afzet verlagen.
 - B de verkoopprijs exclusief btw verhogen
 - C op de kosten bezuinigen.
- 1p **30** Hierna zegt de algemeen directeur:
“Door ...(1)... van de arbeidsproductiviteit kunnen we elk personeelslid een nieuwjaarsbonus geven van € 250.”
Wat moet op plaats (1) worden ingevuld?
- A een afname
 - B het gelijk blijven
 - C een toename

- 1p 31 De algemeen directeur gaat verder:
“Ons bedrijf heeft afgelopen jaar ook veel betekend voor de omgeving. Zo’n tien jaar geleden vestigden wij ons hier met nog een paar andere grote bedrijven. Toen waren er niet genoeg banen voor de plaatselijke bevolking. De ...(1)... is mede door ons bedrijf geheel opgelost.”
Wat moet op plaats (1) worden ingevuld?
A conjuncturele werkloosheid
B regionale werkloosheid
C seizoenwerkloosheid
- 1p 32 Tot slot zegt de algemeen directeur:
“Maar de concurrentie zit ook niet stil. De fietsenfabrieken in China leveren goedkope fietsen. De kwaliteit van die fietsen wordt steeds beter. Binnen ons bedrijf is er ook discussie geweest over de vestigingsplaats. Als we een paar honderd kilometer opschuiven, kunnen we vanuit Polen veel goedkoper produceren.”
- Geef een argument waarom fietsenfabriek ‘Bikybike’ vanuit Polen goedkoper kan produceren.
-

Lenen wat je lenen kunt

Kop van een krantenbericht:

“Minister van Financiën wil dat er minder makkelijk geld geleend kan worden”

- 1p 33 Welk juist argument kan de minister daarvoor gebruiken?
- A Lenen gaat zo makkelijk omdat het zo duur is.
 - B Lenen gaat zo makkelijk omdat het zo goedkoop is.
 - C Makkelijk lenen leidt tot veel schulden.
 - D Makkelijk lenen leidt tot weinig schulden.

Een krantenbericht:

Boete misleidende leenreclame hoger

De boete voor kredietverstrekkers die zich schuldig maken aan misleidende reclame gaat fors omhoog. Bij misleidende reclame wordt onvolledige of onjuiste informatie verstrekt. Nu is die boete maximaal 30.000 euro per overtreding. Als het aan de minister van Financiën ligt, wordt dat zo snel mogelijk een half miljoen euro.

Lees het krantenbericht.

- 1p 34 Wat zijn kredietverstrekkers?
A bedrijven die reclame maken
B bedrijven die geld uitlenen
C bedrijven die je schuld betalen
- 1p 35 Met hoeveel procent stijgt de maximale boete voor misleidende reclame? Geef je berekening.
-

- 1p 36 Waarom wordt er zwaarder bestraft als 'leenreclame' misleidend is? Zet bij elke reden een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
omdat er steeds meer mensen in geldproblemen raken.		
omdat de bedrijven die geld uitlenen zo meer geld verdienen dan is toegestaan.		

- 1p 37 Minister van Financiën:

Ook moet onderzocht worden of er een verbod kan komen op het uitlokken van impulsaankopen.

Wat is een impulsaankoop?

- A een aankoop die je niet van plan was te doen
B een aankoop voor eerste levensbehoeften
C een aankoop voor luxe behoeften

kredietlimiet	kredietvergoeding per maand	effectieve rente op jaarbasis	maandtermijn	theoretische looptijd in maanden
5.000	0,626%	7,8%	100	60
10.000	0,626%	7,8%	200	60
15.000	0,626%	7,8%	300	60
20.000	0,626%	7,8%	400	60

Lees het krantenbericht boven opgave 34.

1p 38 Jan en Carla praten over bovenstaande leenreclame uit de krant.

Ik vind dat deze leenreclame verboden moet worden!

Jan:

Verbieden? Wat een onzin!

Carla:

→ Met wie ben jij het eens: met Jan of met Carla?

.....

.....

.....